Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 13. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2000/78/EK – 1., 2. un 6. pants – Vienlīdzīga attieksme – Jebkāda veida diskriminācijas dzimuma dēļ aizliegums – Vecuma arodpensija – Direktīva 97/81/EK – Pamatnolīgums par nepilna darba laika darbu – 4. panta 1. un 2. punkts – Tiesību uz pensiju aprēķināšanas noteikumi – Dalībvalsts tiesiskais regulējums – Atšķirīga attieksme pret nepilna darba laika darba ņēmējiem

Lieta C-354/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Arbeitsgericht Verden* (Fērdenes Darba lietu tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 20. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 27. jūnijā, tiesvedībā

Ute Kleinsteuber

pret

Mars GmbH.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *U. Kleinsteuber* vārdā – *T. Ameis, Rechtsanwalt,*

– *Mars GmbH* vārdā – *W. Ahrens, Rechtsanwalt,*

– Vācijas valdības vārdā – *A. Lippstreu* un *T. Henze*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Valero*, kā arī *M. C. Hödlmayr*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 4. klauzulas 1. un 2. punktu 1997. gada 6. jūnijā noslēgtajā Pamatnolīgumā par nepilna darba laika darbu (turpmāk tekstā – "Pamatnolīgums"), kas iekļauts pielikumā Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvai 97/81/EK par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par nepilna darba laika darbu (OV 1998, L 14, 9. lpp.), kura grozīta ar Padomes 1998. gada 7. aprīļa Direktīvu 98/23/EK (OV L 1998, L 131, 10. lpp.), kā arī par to, kā interpretēt 4. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. jūlija Direktīvā 2006/54/EK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (OV 2006, L 204, 23. lpp.), un 1. un 2. pantu, kā arī 6. panta 1. punktu Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.).

2 Lūgums ir radies strīdā starp *Ute Kleinsteuber* un *Mars GmbH* [turpmāk tekstā – "*Mars*"] to, kā aprēķināt vecuma arodpensijas apmēru, kādu pirmā minētā kā nepilna darba laika darba ņēmēja, kas aizgājusi no darba sabiedrībā, ir ieguvusi pirms notikuma, kas dod tiesības uz pensiju, iestāšanās.

Atbilstošie tiesību akti

Savienības tiesības

3 Pamatnolīguma 4. klauzulas 1.–4. punkts ir izteikti šādā redakcijā:

"4. klauzula: Nediskriminācijas princips

1. Attiecībā uz darba nosacījumiem noteikumi, ko piemēro nepilna darba laika darba ņēmējiem, nav mazāk izdevīgi par tiem, kurus piemēro salīdzināmajiem pilna darba laika darba ņēmējiem, tāpēc vien, ka tie strādā nepilnu darba laiku, ja vien atšķirīgiem noteikumiem nav objektīva pamata.

2. Vajadzības gadījumā piemēro *pro rata temporis* principu.

3. Šīs klauzulas piemērošanas kārtību nosaka dalībvalstis un/vai darba devēji un darba ņēmēji, ņemot vērā Eiropas tiesību aktus, valstu tiesību aktus, koplīgumus un praksi.

4. Gadījumā, ja to pamato objektīvi iemesli, dalībvalstis pēc apspriedes ar darba devējiem un darba ņēmējiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem, koplīgumiem vai praksi un/vai darba devēji un darba ņēmēji vajadzības gadījumā var noteikt, ka īpaši nodarbinātības nosacījumi piemērojami, ievērojot darba stāžu, nostrādāto laiku vai samaksas nosacījumus. Nepilna darba laika darba ņēmēju novērtējum[i] īpašiem nodarbinātības nosacījumiem ir regulāri jāpārskata, ņemot vērā diskriminācijas aizlieguma [nediskriminācijas] principu, kas noteikts 4. klauzulas 1. punktā."

4 Direktīvas 2000/78 1. pantā ir noteikts:

"Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ."

5 Šīs direktīvas 2. pantā par diskriminācijas saturu ir paredzēts:

"1. Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. [pantā] minēta iemesla dēļ;

b) pieņem, ka netiešā diskriminācija notiek tad, ja acīmredzami neitrāla noteikuma, kritērija vai prakses dēļ personas, kuras atbalsta konkrētu reliģiju vai uzskatus, kurām ir konkrēta invaliditāte, konkrēts vecums vai konkrēta seksuālā orientācija, atrodas konkrētā nelabvēlīgā situācijā salīdzinājumā ar otru personu, ja vien:
   i) šis noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnota ar likumīgu mērķi un ja vien nav pienācīgi un vajadzīgi līdzekļi šā mērķa sasniegšanai [..]."

6 Minētās direktīvas 6. pantā "Tādas dažādas [atšķirīgas] attieksmes attaisnojums, kuras pamatā ir cilvēka vecums" ir paredzēts:

"1. Neatkarīgi no 2. panta 2. punkta dalībvalstis var paredzēt, ka dažāda attieksme, kuras pamatā ir vecums, neveido diskrimināciju, ja attiecīgās valsts tiesību kontekstā tā ir objektīvi un saprātīgi attaisnota ar likumīgu mērķi, tostarp likumīgu nodarbinātības politiku, darba tirgu un profesionālās izglītības mērķiem, un ja šā mērķa sasniegšanas līdzekļi ir atbilstīgi un vajadzīgi.

[..]"

7 Direktīvas 2006/54 II sadaļas 1. nodaļā atrodamajā 4. pantā "Vienāda darba samaksa" ir paredzēts:

"Diskriminācijas aizliegums

Tieša un netieša dzimuma diskriminācija attiecībā uz visiem atlīdzības aspektiem un nosacījumiem par tādu pašu darbu vai par vienādas vērtības darbu ir likvidējama.

[..]"

Vācijas tiesību akti

8 *Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgung (Betriebsrentengesetz)* (Likums par vecuma arodpensiju sistēmas pilnveidošanu, turpmāk tekstā – "Likums par pensijām") 2. panta 1. punkta pirmais teikums ir izteikts šādā redakcijā:

"2. pants – Iegūtās pensijas apmērs

Iestājoties notikumam, kas piešķir tiesības uz pensiju, pensijas vecuma sasniegšanas, invaliditātes vai nāves dēļ, darba ņēmējam, kurš [no apdrošināšanas shēmas] ir priekšlaicīgi izstājies, bet kura tiesības uz pensiju saglabājas atbilstoši šī likuma 1b) pantam, un viņa tiesību pārņēmējiem ir tiesības vismaz uz daļu no pabalsta, kas tiem būtu pienācies, ja priekšlaicīga izstāšanās nebūtu notikusi, un kas atbilst attiecībai starp nostrādāto laiku un laikposmu starp darba uzsākšanu uzņēmumā un obligātajā pensiju apdrošināšanā vērā ņemamo parasto pensionēšanās vecumu; parastā pensijas vecuma vietā tiek ņemts vērā agrākais datums, ja tas pensijas shēmā ir paredzēts kā maksimālais vecums, un vēlākais datums,

kurā darba ņēmējs sasniedz 65 gadu vecumu, ja viņš no uzņēmuma aiziet ātrāk un tai pat laikā pretendē uz vecuma pensiju saskaņā ar obligāto apdrošināšanas sistēmu ilglaicīgo iemaksu veicējiem [..]"

9 *Gesetz über Teilzeitarbeit und befristete Arbeitsverträge* (Likums par nepilnu darba laiku un līgumiem uz noteiktu laiku) 4. panta 1. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Noteikumi, ko piemēro nepilna darba laika darba ņēmējam, nav mazāk izdevīgi par tiem, kurus piemēro salīdzināmam pilna darba laika darba ņēmējam, tāpēc vien, ka viņš strādā nepilnu darba laiku, ja vien atšķirīgiem noteikumiem nav objektīva pamata. Nepilna darba laika darba ņēmējam ir jānodrošina darba samaksa vai cita veida finansiāla atlīdzība vismaz tādā apmērā, kas atbilst viņa nostrādātajam darba laikam salīdzinājumā ar salīdzināma pilna darba laika darba ņēmēja darba laiku. [..]"

10 *Mars* pensijas plāna 3.4. nodaļā, kas ietverta 2008. gada 6. novembra darba koplīgumā (turpmāk tekstā – "pensijas plāns"), ir paredzēts:

"Personas, kurai ir tiesības saņemt pensiju, "ienākumi" atbilst kopējai gada algai, ko šī persona saņem par uzņēmumā veikto darbu. [..] Ja persona, kurai ir tiesības saņemt pensiju, sava apdrošināšanas stāža laikā ir strādājusi nepilnu darba laiku – pastāvīgi vai uz laiku – tās "ienākumus" saskaņā ar pirmo teikumu nosaka, pamatojoties uz līgumā nolīgto iknedēļas darba laiku. Šos "ienākumus" sadala uz iknedēļas darba laiku atbilstoši vidējai nodarbinātības pakāpei visa vērā ņemamā apdrošināšanas stāža laikā. Nodarbinātības pakāpe ir attiecība starp parasto nolīgto iknedēļas darba laiku un parasto iknedēļas darba laiku atbilstoši *Mars* instrukcijām – attiecība, kas katrā ziņā nepārsniedz 100 %."

11 Pensijas plāna 3.5. nodaļā ir paredzēts:

""Darba samaksa, kas dod tiesības pensionēties" personai, kurai ir tiesības saņemt pensiju, atbilst šīs personas vidējo ienākumu apmēram, ko šī persona ir saņēmusi triju gadu laikā no pēdējiem pieciem pilniem kalendārajiem gadiem, kuros ir tikusi veikta darbība, kas dod tiesības uz pensiju [..]"

12 Saskaņā ar pensijas plāna 4.1. nodaļu:

"Ņemot vērā šajā pensijas plānā paredzētos nosacījumus un ierobežojumus, personai, kurai ir tiesības uz pensiju, pensionēšanās brīdī – ja tas ir "parastais" pensionēšanās vecums vai vēlāk – par katru nostrādāto gadu, par kuru tai ir tiesības uz pensiju, piešķir ikgadēju pensiju, kas atbilst:

a) 0,6 % no tās darba samaksas, kas dod tiesības uz pensiju, daļas, kas ir zemāka par likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, par tiem kalendārajiem gadiem, uz kuriem ir balstīts darba samaksas, kas dod tiesības uz pensiju, aprēķins, un

b) 2,0 % no tās darba samaksas, kas dod tiesības uz pensiju, daļas, kas pārsniedz šo vidējo apmēru.

[..] apdrošināšanas stāžs, kas dod tiesības uz pensiju, kopumā nepārsniedz 35 pilnus gadus."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 1965. gada 3. aprīlī dzimusī *U. Kleinsteuber*, ieņemdama dažādus amatus bija darba attiecībās ar *Mars* un tās juridisko priekšteci laikposmā no 1990. gada 1. oktobra līdz 2014. gada 31. maijam. Viņa strādāja gan pilnu, gan nepilnu darba laiku, veicot no 50 % līdz 75 % no pilnas darba slodzes. *U. Kleinsteuber* no *Mars*, sasniedzot 55 gadu vecumu, ieguva tiesības uz vecuma arodpensiju.

14 Saskaņā ar pensiju plānu tāda darba ņēmēja gadījumā, kurš nav bijis nodarbināts pilnu darba laiku, vispirms tiek aprēķināta darba ņēmēja, kurš ir bijis nodarbināts pilnu darba laiku un kurš var pretendēt uz pensiju, atbilstošā gada darba samaksa. Tālāk šī darba samaksa tiek samazināta līdz vidējai nodarbinātības pakāpei visā nodarbinātības laikā. Visbeidzot, summai, kas radusies, tiek piemērotas dažādas likmes, kas saistītas ar darba samaksu veidojošiem elementiem. Vecuma arodpensija faktiski tiek aprēķināta ar tā sauktās "dalītās" formulas palīdzību.

15 Šādi tiek nošķirti gūtie ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni. Maksimālo iemaksu aprēķina slieksnis Vācijas sociālās apdrošināšanas tiesībās ir apmērs, līdz kuram personas, kurai pienākas likumisks apdrošinājums, darba samaksa tiek izmantota sociālajam nodrošinājumam. Darba samaksu, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, aprēķinot *U. Kleinsteuber* vecuma arodpensiju, veidojošie elementi tika noteikti 2 % apmērā, savukārt darba samaksu, kas nesasniedz šo robežu, veidojošie elementi, tika novērtēti 0,6 % apmērā.

16 Kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, darba ņēmējam priekšlaicīgi pensionējoties, saskaņā ar Likuma par pensijām 2. panta 1. punkta pirmo teikumu ir veikts aprēķins *prorata temporis*. Vispirms tika aprēķināta "fiktīvā maksimālā pensija", proti, pensija, kuru darba ņēmējs būtu saņēmis, ja viņš darba tiesiskās attiecības nevis nebūtu izbeidzis priekšlaicīgi, bet gan palicis strādāt līdz nolīgtā pensijas vecuma sasniegšanai. Tālāk tiek aprēķināts "iegūtais koeficients", radot attiecību starp faktisko darba stāžu un laiku, kas nodarbinātajam būtu bijis jānostrādā, ja tas priekšlaicīgi nebūtu pensionējies, līdz pensijas vecuma sasniegšanai. Tālāk fiktīvās maksimālās pensijas apmērs tiek sareizināts ar iegūto koeficientu, lai noteiktu vecuma arodpensiju vai tai līdzīgu pensiju.

17 *Mars* pensijas plānā arī ir paredzēts, ka maksimālais vērā ņemamais darba stāžs ir noteikts 35 gadi.

18 *U. Kleinsteuber* apstrīd *Arbeitsgericht Verden* (Fērdenes Darba lietu tiesa, Vācija) vecuma arodpensijas apmēru, ko viņai aprēķinājis *Mars*, un uzskata, ka viņai pienākas lielāka pensija nekā *Mars* aprēķinātā. *Bundesarbeitsgericht* (Federālā Darba lietu tiesa, Vācija) šai sakarā jau ir norādījusi, ka Likuma par pensijām 2. pantā ietvertais tiesiskais regulējums ir piemērots un vajadzīgs leģitīma mērķa sasniegšanai.

19 Šādos apstākļos *Arbeitsgericht Verden* (Fērdenes Draba lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai atbilstošās Savienības tiesību normas, it īpaši Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants, to lasot kopsakarā ar Direktīvu 2000/78, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādas valsts tiesību normas vai praksi, kurās, nosakot vecuma arodpensijas apmēru, tiek nošķirti darba ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni ("dalītā pensiju aprēķina formula"), un, to darot, ienākumi no nepilna darba laika darba netiek vērtēti tādējādi, ka vispirms tiek aprēķināti par pilna darba laika darbu maksājamie ienākumi, no tiem tiek aprēķināta ienākumu daļa, kas nesasniedz un kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un tad šī attiecība tiek pārnesta uz samazinātajiem ienākumiem no nepilna darba laika darba?

b) Ja atbilde uz pirmā jautājuma a) punktu ir noliedzoša, – vai atbilstošās Savienības tiesību normas, it īpaši Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants, to lasot kopsakarā ar Direktīvu 2000/78, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādas valsts tiesību normas vai praksi, kurās, nosakot vecuma arodpensijas apmēru, tiek nošķirti darba ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni (tā saucamā "dalītā pensiju aprēķina formula"), un attiecībā uz darba ņēmēju, kura daļēji ir strādājusi pilna darba laika darbu un daļēji – nepilna darba laika darbu, netiek piemērota dažādos laika posmos

(piemēram, atsevišķos kalendārajos gados) iedalīta pieeja, bet gan tiek aprēķināta vienota nodarbinātības pakāpe par visu darba tiesisko attiecību ilgumu un dalītā pensiju aprēķina formula tiek piemērota tikai tādējādi iegūtai vidējai darba samaksai?

2) Vai atbilstošās Savienības tiesību normas, it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā nostiprinātais un ar Direktīvu 2000/78, it īpaši tās 1., 2. un 6. pantu, precizētais diskriminācijas vecuma dēļ aizliegums, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādas valsts tiesību normas vai praksi, kurās ir paredzēts noteikt vecuma arodpensiju tādā apjomā, kas atbilst attiecībai starp uzņēmumā nostrādāto laiku un laiku no darba uzsākšanas uzņēmumā līdz pensijas vecuma sasniegšanai likumiskās pensiju apdrošināšanas sistēmā (*pro rata temporis* aprēķins atbilstoši m/n-tel principam), ierobežojot maksimālo vērā ņemamo darba stāžu uzņēmumā, kā rezultātā darba ņēmēji, kuri uzņēmumā strādājuši, nodarbinātības attiecības uzsākot jaunībā, saņem mazāku vecuma arodpensiju nekā darbinieki, kuri uzņēmumā strādājuši, nodarbinātības attiecības uzsākot lielākā vecumā, lai gan abu kategoriju darbinieki uzņēmumā ir nostrādājuši vienādu laiku?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

Ievada piezīmes

20 No pirmā prejudiciālā jautājuma a) un b) punkta izriet, ka iesniedzējtiesa lūdz Tiesu interpretēt Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punktu un Direktīvas 2006/54 4. pantu, to lasot kopsakarā ar Direktīvu 2000/78.

21 Katrā ziņā, izlasot iesniedzējtiesas izklāstītos pamatus, kļūst skaidrs, ka tā faktiski Tiesai jautā, vai tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais var radīt diskrimināciju attiecībā uz nepilnu darba laiku strādājošiem darba ņēmējiem Pamatnolīguma izpratnē. Attiecīgā gadījumā prasītājai pamatlietā būtu bijis arī pamats atsaukties uz vienlīdzīgu iespēju un vienlīdzīgas attieksmes pret vīriešiem un sievietēm principu pārkāpumu Direktīvas 2006/54 izpratnē, ja – kā norāda šī tiesa – nepilna darba laika darbu pārsvarā veic sievietes.

22 Savukārt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet neviens elements, kas ļautu izvērtēt, vai minētajā tiesiskajā regulējumā ir ietverta diskriminācija vecuma dēļ Direktīvas 2000/78 1. un 2. panta izpratnē.

23 Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka pirmā prejudiciālā jautājuma a) un b) punkts attiecas uz Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkta, kā arī Direktīvas 2006/54 4. panta interpretāciju.

Par pirmā jautājuma a) punktu

24 Ar pirmā jautājumu a) punktu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru, tiek nošķirti darba ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un, to darot, ienākumi no nepilna darba laika darba netiek vērtēti tādējādi, ka vispirms tiek aprēķināti par pilna darba laika darbu maksājamie ienākumi, no tiem tiek aprēķināta ienākumu daļa, kas nesasniedz un kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un tad šī attiecība tiek pārnesta uz samazinātajiem ienākumiem no nepilna darba laika darba.

25 Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. punktā ir paredzēts šāds aizliegums, – attiecībā uz darba nosacījumiem noteikumi, kas tiek piemēroti nepilna darba laika darba ņēmējiem, nedrīkst būt neizdevīgāki par tiem, kuri tiek piemēroti salīdzināmajiem pilna darba laika darba ņēmējiem, tāpēc vien, ka tie strādā nepilnu darba laiku, ja vien atšķirīgiem noteikumiem nav objektīva pamata.

26 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka vecuma arodpensijas aprēķina metode, ar ko ir ieviesta atšķirība starp darba samaksu, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un tādu, kas to pārsniedz ("dalītā formula"), tiek piemērota gan pilna, gan nepilna darba laika darba ņēmējiem.

27 *U. Kleinsteuber* tomēr norāda, ka šī aprēķina metode noved pie tā, ka ārkārtīgi mazai iemaksas daļai no gada ienākumiem, kas rada tiesības uz pensiju, var tikt piemērota lielāka izteiksme, kas atbilst 2 %. Lai gan saskaņā ar pensijas plānu *Mars* prasītājai pamatlietā piemērojamo gada samaksu, kas dod tiesības uz pensiju, aprēķināja, pamatojoties uz pilna laika nodarbinātību, pirms tā tika samazināta, pamatojoties uz nodarbinātības pakāpi, kas atbilst nepilnam darba laikam, un sadalīja šādi iegūto summu divās daļās – daļā, kas ir mazāka par pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un daļā, kas to pārsniedz, kā arī tām piemēroja dažādas procentuālas likmes, *U. Kleinsteuber* uzskata, ka nepilnu darba laiku strādājušām personām aprēķins būtu bijis jāveic, iegūstot fiktīvus pilnu darba laiku strādājušas personas ienākumus un tiem piemērojot dalīto formulu. Tikai un vienīgi pēc tam samazinājums būtu jāveic, pamatojoties uz nepilna laika nodarbinātību.

28 Katrā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka ar *Mars* pielietoto aprēķina metodi tiktu diskriminēti nepilna darba laika darba ņēmēji.

29 Jāsecina, ka attiecības starp darba ņēmēja faktiski nostrādāto darba laiku karjeras laikā un darba ņēmēja, kurš visu savas karjeras laiku ir strādājis pilnu laiku, nostrādāto darba laiku ņemšana vērā izpaužas kā strikta *prorata temporis* principa piemērošana. Šajā gadījumā *Mars* šādi aprēķināja un piemēroja izteiksmi 71,5 %.

30 Šai sakarā ir jāatgādina, ka darba ņēmēja faktiski veiktā darba laika karjeras laikā ņemšana vērā ir objektīvs, ar diskrimināciju nesaistīts kritērijs, kas ļauj proporcionāli samazināt tiesības uz pensiju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 23. oktobris, *Schönheit* un *Becker*, C-4/02 un C-5/02, EU:C:2003:583, 91. punkts).

31 Turklāt ir jākonstatē, ka, lai gan *U. Kleinsteuber* tiesības uz uzņēmuma vecuma pensiju neatbilst labāk apmaksāta pilna darba laika *prorata temporis* likmei, tas arī neizriet no apstākļa, ka *U. Kleinsteuber* ir strādājusi nepilnu darba laiku, bet no šī principa un dalītas formulas piemērošanas.

32 Šai sakarā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka vecuma arodpensija, pamatojoties uz darba devēja brīvu gribu, papildina obligātās pensijas apdrošināšanas iemaksas. Šādi *Mars* pensiju plāna mērķis ir pensijas vecumā iespējami pilnīgi vai proporcionāli atspoguļot darba ņēmēja nodarbinātības laikā pastāvējušo labklājības līmeni.

33 Savukārt dalītās formulas mērķis ir ņemt vērā kompensēšanas vajadzību dažādību attiecībā uz darba samaksas daļām, kas ir zemākas vai augstākas par maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, jo augstākās netiek ņemtas vērā, aprēķinot pensiju, kas izmaksāta saskaņā ar obligāto pensijas apdrošināšanu.

34 Pirmkārt, ir jāsecina, ka attiecībā uz darba ņēmējiem, kuri nepilnā darba laika dēļ ir guvuši ienākumus, kas dod tiesības uz pensiju un kuri principā ir zemāki nekā maksimālo iemaksu aprēķina slieksnis, obligātajā pensijas apdrošinājumā nav atrodamas nekādas nepilnības piešķirto pabalstu kontekstā, jo visus viņu ienākumus sedz minētā apdrošināšana.

35 Turklāt, kā to norādījusi Vācijas valdība un Eiropas Komisija, *U. Kleinsteuber* ieteiktā metode, kas atgādināta šī sprieduma 27. punktā, varētu novest pie tā, ka ienākumu daļa, kas pārsniedz iemaksu aprēķina slieksni, tiktu mākslīgi palielināta. Tāpat gadījumā, kad samaksa par nepilna laika darbu ir zemāka par šo slieksni, prasītājas pamatlietā ieteiktās metodes rezultātā tiktu piemērots 2 % apmērs, jo dalītā formula varētu tikt tieši piemērota atbilstoša pilna darba laika darba algai, pirms tā tiktu samazināta, pamatojoties uz nodarbinātības pakāpi, kas atbilst nepilnam darba laikam. Taču nav nekādas vajadzības pēc papildu kompensēšanas, ja darba alga nesasniedz šo slieksni.

36 Kā to norādījusi Komisija – ar minēto tiktu pārvērtēta ieinteresētās personas profesionālā darbība un nepārprotami tiktu radītas tiesības saņemt daudz vairāk, un tam nebūtu nekādas saiknes ar *U. Kleinsteuber* veikto darbību.

37 Iesniedzējtiesa šai sakarā ir norādījusi, ka, sekojot prasītājas pamatlietā pieejai, *Mars* būtu *U. Kleinsteuber* darba samaksas daļām, kas ir zemākas par minēto slieksni, papildus obligātā pensijas apdrošinājuma iemaksām jāpiešķir pensiju plānā paredzētais augstākais apmērs, kas atbilst 2 %, un galu gala jāpārskaita vecuma pensija, kas proporcionāli būtu augstāka arī minēto darba samaksas daļu kontekstā.

38 Otrkārt, ir jāsecina, ka dalītās formulas mērķis, kur tiek ņemta vērā kompensēšanas vajadzību dažādība attiecībā uz darba samaksas daļām, kas ir zemākas un augstākas par maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, ir objektīvs pamats Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. punkta izpratnē, kas pamato tādu atšķirīgu attieksmi kā pamatlietā.

39 Šajos apstākļos nevar tikt secināts, ka pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā būtu ietverta diskriminācija darba veida dēļ Pamatnolīguma izpratnē, ne arī, ka ar to būtu pārkāpts vienlīdzīgu iespēju princips un vienlīdzīgas attieksmes pret vīriešiem un sievietēm princips Direktīvas 2006/54 izpratnē.

40 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz pirmā jautājuma a) punktu ir jāatbild, ka Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru, tiek nošķirti darba ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un, to darot, ienākumi no nepilna darba laika darba netiek vērtēti tādējādi, ka vispirms tiek aprēķināti par pilna darba laika darbu maksājamie ienākumi, no tiem tiek aprēķināta ienākumu daļa, kas nesasniedz un kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un tad šī attiecība tiek pārnesta uz samazinātajiem ienākumiem no nepilna darba laika darba.

Par pirmā jautājuma b) daļu

41 Ar pirmā jautājumu b) punktu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru darbiniekam, kurš darba laikposmus ir strādājis gan pilnu, gan nepilnu darba laiku, tiek noteikta vienota nodarbinātības pakāpe visam darba attiecību periodam.

42 Saskaņā ar Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punktu ir jānosaka, vai pret nepilnu darba laiku nodarbinātajiem darba ņēmējiem attieksme nav mazāk labvēlīga salīdzinājumā ar līdzīgiem pilnu darba laiku nodarbinātajiem darba ņēmējiem, jo darba stāža aprēķināšanas veikšanai ir ieviesta vienota nodarbinātības pakāpe.

43 Nepilna darba laika pakāpes noteikšana, šķiet, ir metode, kas ļauj izvērtēt visu darbu, ko darba ņēmējs ir veicis, strādājot nepilnu darba laiku. Tai pat laikā nevar tikt pieņemts, ka aprēķinos attiecībā uz nepilnu darba laiku nodarbinātu darba ņēmēju viņš visu laiku būtu strādājis pilnu darba laiku.

44 *Mars* norāda, ka vienotas nodarbinātības pakāpes piemērošana aprēķināmajam darba stāžam vienkārši atspoguļo dažādus darba laikus visā nodarbinātības laikā, bet ne dažādu darba samaksu, kas šai laikposmā gūta. Faktiski šīs sabiedrības ieskatā pensijas plānā ir ietverta apņemšanās izmaksāt pensiju, kas saistīta ar pēdējo darba samaksu, un darba samaksai, kas gūta darba tiesisko attiecību laikā, vecuma pensijas aprēķinos nav nekādas nozīmes.

45 Šajā sakarā neviens no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neļauj uzskatīt, ka cita aprēķina metode, saskaņā ar kuru *Mars* nostrādātie darba laikposmi tiktu sadalīti atsevišķos periodos, ļautu veikt piemērotāku un taisnīgāku aprēķinu *prorata temporis* principa kontekstā.

46 **Iesniedzējtiesas**, kurai vienīgajai ir padziļinātas zināšanas par lietas materiāliem, ziņā ir izvērtēt, vai tā tas ir pamatlietā, un it īpaši izvērtēt, vai pamatlietā aplūkotā vecuma pensijas aprēķina metode nerada šķēršļus šim principam, kura ievērošanas prasība ir noteikta Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punktā.

47 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmā jautājuma b) punktu ir jāatbild, ka Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts un Direktīvas 2006/54 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru darbiniekam, kurš darba laikposmus ir strādājis gan pilnu, gan nepilnu darba laiku, tiek noteikta vienota nodarbinātības pakāpe visam darba attiecību periodam, ja vien ar šo aprēķina metodi netiek pārkāpts *prorata temporis* noteikums. Iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai tas tā ir šajā gadījumā.

Par otro jautājumu

48 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2000/78 1. un 2. pants, kā arī 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts noteikt vecuma arodpensiju tādā apjomā, kas atbilst attiecībai starp uzņēmumā nostrādāto laiku un laiku no darba uzsākšanas uzņēmumā līdz pensijas vecuma sasniegšanai likumiskās pensiju apdrošināšanas sistēmā, ierobežojot maksimālo vērā ņemamo darba stāžu uzņēmumā.

49 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu tieša diskriminācija ir tad, ja attieksme pret vienu personu ir mazāk labvēlīga vecuma dēļ, nekā attieksme pret kādu citu ir, ir bijusi vai būtu bijusi līdzīgā situācijā. Saskaņā ar Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu netieša diskriminācija iestājas tad, kad acīmredzami neitrāls noteikums, kritērijs vai prakse nostāda kādas rases vai etniskās piederības personas īpaši nelabvēlīgā situācijā, salīdzinot ar citām personām, ja vien šāds noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnojami ar tiesisku mērķi un ja vien tas nav proporcionāls un vajadzīgs šāda mērķa sasniegšanas līdzeklis.

50 Attiecībā uz jautājumu par atšķirības attieksmē, kas tieši vai netieši ir balstīta uz vecumu, esamību iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietā aplūkotās aprēķina metodes rezultātā darba ņēmēji, kuri uzņēmumā strādājuši, nodarbinātības attiecības uzsākot jaunībā, saņem mazāku vecuma arodpensiju nekā darbinieki, kuri uzņēmumā strādājuši, nodarbinātības attiecības uzsākot lielākā vecumā, lai gan abu kategoriju darbinieki uzņēmumā ir nostrādājuši vienādu laiku.

51 Kā to norādījusi Vācijas valdība – nedz valsts tiesiskajā regulējumā, nedz pensijas plānā paredzētajā slieksnī nav tiešas atsauces uz vecumu. Turklāt pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums vienādi tiek piemērots visu vecumu darba ņēmējiem.

52 Šis tiesiskais regulējums tātad tieši ir pamatots nevis ar vecuma, bet ar darba stāža uzņēmumā kritēriju.

53 Tai pat laikā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka blakusefekts, ko izraisa maksimālais vērā ņemamais darba stāžs uzņēmumā, vienmēr rodoties, kad nodarbinātā, kas priekšlaicīgi pensionējies, vecums, kāds tam bijis, uzsākot darbu uzņēmumā, ir mazāks salīdzinājumā ar starpību starp maksimālo pensionēšanās vecumu un maksimālo darba stāžu. Šādi gadījumā, kad maksimālais pensionēšanās vecums ir 65 gadi un maksimālais vērā ņemamais darba stāžs ir 35 gadi, pret darbinieku, kas priekšlaicīgi pensionējies un darbu ir uzsācis, būdams jaunāks par 30 gadiem, attieksme būšot nelabvēlīgāka viņa vecuma arodpensijas aprēķināšanas kontekstā.

54 Tādēļ esot jāsecina, ka šāda atšķirīga attieksme izriet no mijiedarbības starp maksimālo vērā ņemamo darba stāžu un citiem faktoriem – kā, piemēran, *prorata temporis* samazināšanas metodes, kas paredzēta Likuma par pensijām 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā.

55 Neizdevīguma esamība vienā noteiktā vecuma grupā tātad izrietot no kombinētas noteikumu piemērošanas un īpašu parametru apvienojuma.

56 Iesniedzējtiesa arī norāda, ka, "abstrakti runājot, var teikt, ka pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma neizdevīgās sekas ir vēl jo smagākas gadījumā, kad darbinieks, uzsākot darbu, ir bijis jauns, kad darba laikposmi ir bijuši īsi un kad maksimālais vērā ņemamais darba stāžs ir noteikts zems". Savukārt Vācijas valdība secina, ka pamatlietā aplūkotās aprēķina metodes rezultātā tipiski "noteiktās situācijās" tiekot radīta netieša nevienlīdzīga attieksme pret jaunākiem darba ņēmējiem, jo tikai viņu gadījumā, aprēķinot fiktīvo maksimālo pensiju, ir sasniegts maksimālais vērā ņemamais darba stāžs un tas tiek ietverts aprēķinā.

57 Savukārt *Mars* vispirms norāda, ka iesniedzējtiesas uzdotais otrais jautājums nav derīgs pamatlietas risinājumā, jo šo tiesību uz pensiju aprēķinos *U. Kleinsteuber* stāžs nav samazināts.

58 Tālāk *Mars* norāda, ka Likuma par pensijām 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzētā *prorata temporis* samazināšana noteikti vienmēr nenozīmējot neizdevīgāka stāvokļa radīšanu jaunākiem darba ņēmējiem un ka šī tiesību norma katrā ziņā esot radīta nevis atkarībā no vecuma, bet nostrādātā laika.

59 Iesniedzējtiesas ziņā – jo tikai tai ir nepastarpināti zināma tās izskatīšanā esošā lieta – ir veikt vajadzīgās pārbaudes, lai noteiktu, vai pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums konkrēti un ārpus nejaušiem apstākļiem var radīt atšķirību attieksmē, kas netieši ir balstīta nevis uz nostrādāto laiku, bet uz vecumu.

60 Tai ir arī jāizvērtē, vai izvirzītā problēma nav hipotētiska, bet tai ir sakars ar pamatlietas dalībniekiem. Taču šāds jautājums nevar tikt apsvērts abstrakti un hipotētiski, – ir jāveic atsevišķa katra attiecīgā gadījuma analīze.

61 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu iedibinātās sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūras ietvaros tai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas ļautu atrisināt tās izskatīšanā esošo strīdu (spriedums, 2014. gada 11. septembris, *B.*, C-394/13, EU:C:2014:2199, 21. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt, ņemot vērā, ka prejudiciālā jautājuma tiesvedībā būtiskākā nozīme ir sadarbībai, valsts tiesai no savas puses būtu jāņem vērā Tiesai uzticētais uzdevums, proti, sniegt palīdzību dalībvalstu tieslietu sistēmai, nevis sniegt konsultatīvus atzinumus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem (skat. spriedumus, 2003. gada 12. jūnijs, *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, 32. punkts, un 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 42. punkts).

62 Ja šī tiesa šajā vērtējumā secinātu, ka šāda atšķirīga attieksme pastāv, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2000/78 6. panta 1. punktu šāda atšķirīga attieksme nav uzskatāma par diskrimināciju šīs direktīvas izpratnē, ja tā ir objektīvi attaisnota ar likumīgu mērķi un ja šā mērķa sasniegšanas līdzekļi ir atbilstīgi un vajadzīgi.

63 Šai sakarā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums vienlaicīgi ir paredzēts sociālās politikas mērķiem, kas attiecas uz mobilitāti un pensiju shēmu, un vecuma arodpensijas pamatmērķim kompensēt darbinieku uzticību uzņēmumam. Šajā tiesiskajā regulējumā ir arī ņemtas vērā uzņēmuma intereses, lai no vecuma arodpensijām izrietošais atlīdzināšanas pienākums par iegūtajām tiesībām būtu skaidrs un nosakāms.

64 Šai sakarā *Mars* norāda, ka šī tiesiskā regulējuma un, it īpaši, aplūkotās vecuma arodpensijas shēmas mērķis ir atrast normu, kas piemērojama iegūto tiesību uz pensiju apmēra aprēķināšanai priekšlaicīgu darba attiecību izbeigšanas gadījumā un ar kuru tiek ievērots plašais vecuma arodpensiju shēmas koncepts, kas ietekmē ierastos pensiju plānus, un kas tādējādi palīdz vecuma arodpensijas vispārināt, jo tās darba devējs piešķir pēc brīvas gribas.

65 Jāuzskata, ka šādi mērķi, kas ir paredzēti, lai radītu līdzsvaru starp pašreizējām interesēm, ņemot vērā saistībā ar nodarbinātības politikas un sociālās aizsardzības jomu paustās bažas, un galu galā nodrošinātu vecuma arodpensijas saņemšanu, var tikt uzskatīti par vispārējo interešu mērķiem.

66 Attiecībā uz pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma piemērotību ir jānorāda, ka likumīgi iegūtu tiesību uz pensiju aprēķina metode priekšlaicīgas darba attiecību izbeigšanas gadījumā, kas balstīta uz faktiski nostrādātā laika *prorata temporis* ilgumu salīdzinājumā ar iespējamo nostrādāto laiku līdz ierastā pensijas vecuma sasniegšanai un uz maksimālo vērā ņemamo darba stāžu, nešķiet nesamērīga pamatlietā aplūkotās pensiju shēmas mērķa kontekstā.

67 Tas pats attiecas uz pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma vajadzību. Proti, uzņēmumā nav pieļaujams mudināt darbinieku palikt līdz likumiskā pensijas vecuma sasniegšanai, nepiešķirot darbiniekam, kurš izdara šo izvēli, priekšrocību salīdzinājumā ar darbinieku, kurš uzņēmumu pamet priekšlaicīgi. Turklāt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet neviens elements, ar ko nopietni varētu tikt apšaubīta šāda tiesiskā regulējuma un kāda cita aprēķināšanas noteikuma – kādu iesaka *U. Kleinsteuber*, vajadzība, ar kuru izvirzītie mērķi, it īpaši, vecuma arodpensiju vispārināšana, varētu tikt sasniegti tikpat efektīvi.

68 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 1. un 2. pants, kā arī 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts noteikt vecuma arodpensiju tādā apjomā, kas atbilst attiecībai starp uzņēmumā nostrādāto laiku un laiku no darba uzsākšanas uzņēmumā līdz pensijas vecuma sasniegšanai likumiskās pensiju apdrošināšanas sistēmā, ierobežojot maksimālo vērā ņemamo darba stāžu uzņēmumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

69 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **4. klauzulas 1. un 2. punkts 1997. gada 6. jūnijā noslēgtajā Pamatnolīgumā par nepilna darba laika darbu, kas iekļauts pielikumā Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvai 97/81/EK par *UNICE, CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par nepilna darba laika darbu, ar**

grozījumiem, un 4. pants Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. jūlija Direktīvā 2006/54/EK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru, tiek nošķirti darba ienākumi, kas nesasniedz likumiskās pensiju apdrošināšanas maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un darba ienākumi, kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un, to darot, ienākumi no nepilna darba laika darba netiek vērtēti tādējādi, ka vispirms tiek aprēķināti par pilna darba laika darbu maksājamie ienākumi, no tiem tiek aprēķināta ienākumu daļa, kas nesasniedz un kas pārsniedz maksimālo iemaksu aprēķina slieksni, un tad šī attiecība tiek pārnesta uz samazinātajiem ienākumiem no nepilna darba laika darba;

2) **Pamatnolīguma 4. klauzulas 1. un 2. punkts, kā arī Direktīvas 2006/54 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, nosakot vecuma arodpensijas apmēru darbiniekam, kurš darba laikposmus ir strādājis gan pilnu, gan nepilnu darba laiku, tiek noteikta vienota nodarbinātības pakāpe visam darba attiecību periodam, ja vien ar šo aprēķina metodi netiek pārkāpts *prorata temporis* noteikums. Iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai tas tā ir;**

3) **Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 1. un 2. pants, kā arī 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts noteikt vecuma arodpensiju tādā apjomā, kas atbilst attiecībai starp uzņēmumā nostrādāto laiku un laiku no darba uzsākšanas uzņēmumā līdz pensijas vecuma sasniegšanai likumiskās pensiju apdrošināšanas sistēmā, ierobežojot maksimālo vērā ņemamo darba stāžu uzņēmumā.**

[Paraksti]